

Η Εκπαίδευση Οδικής Ασφάλειας στο Στρατηγικό Σχέδιο για τη βελτίωση της Οδικής Ασφάλειας στην Ελλάδα, 2011 – 2020

Σοφία Βαρδάκη

Δρ. Αγρονόμος και Τοπογράφος Μηχανικός ΕΜΠ, Συγκοινωνιολόγος

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
Τομέας Μεταφορών & Συγκοινωνιακής Υποδομής

Ανάπτυξη Παιδείας Οδικής Ασφάλειας

Η ανάπτυξη της Παιδείας Οδικής Ασφάλειας επιτυγχάνεται με δημόσιο **αυτοκριτικό διάλογο** και **μάθηση** που (μετα)σχηματίζει στάσεις, αξίες και πεποιθήσεις που καθορίζουν συμπεριφορές στην οδική κυκλοφορία.

Βασικοί άξονες της προσπάθειας για την ανάπτυξη της Παιδείας Οδικής Ασφάλειας:

- **εκπαίδευση οδικής ασφάλειας ως διαδικασία δια βίου μάθησης**
- **εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης** σε θέματα οδικής ασφάλειας που δρουν ενισχυτικά σε άλλα μέτρα, π.χ. δημοσιοποιημένες δράσεις επιτήρησης, νέες νομοθετικές ρυθμίσεις και προγράμματα εκπαίδευσης

Ανάπτυξη Παιδείας Οδικής Ασφάλειας

➤ Οι δράσεις για την εκπαίδευση οδικής ασφάλειας εντάσσονται κυρίως σε δύο προγράμματα:

‘Εκπαίδευση Οδικής Ασφάλειας’, αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

- εκπαίδευση οδικής ασφάλειας που προσφέρεται στο σχολείο, και μέσω σχετικών εξωσχολικών δραστηριοτήτων, σε παιδιά και εφήβους

‘Ασφαλείς χρήστες της οδού’, αρμοδιότητας: Υπουργείου ΥΠΟ.ΜΕ.ΔΙ

- εκπαίδευση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση οδηγών για ασφαλή οδήγηση

➤ Οι εξειδικευμένες **εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης** και ο **συντονισμός των δράσεων για την ανάπτυξη Παιδείας Οδικής Ασφάλειας**: αρμοδιότητα της **Διυπουργικής Επιτροπής**

Η εκπαίδευση οδικής ασφάλειας ως διαδικασία δια βίου μάθησης ^(1/2)

- **Μέτρο αυτοπροστασίας:** έχει στόχο την ασφαλή συμμετοχή στην κυκλοφορία και την εκμάθηση ασφαλών τεχνικών **βραχυπρόθεσμα**, και την ασφαλή και υπεύθυνη συμπεριφορά **μακροπρόθεσμα**.
- Παρέχονται **γνώσεις**, αναπτύσσονται **δεξιότητες**, ενισχύεται η **επίγνωση** των κυκλοφοριακών συνθηκών και των προσωπικών περιορισμών, και οι χρήστες παροτρύνονται για **αποφυγή επικίνδυνων καταστάσεων**.

Η εκπαίδευση οδικής ασφάλειας ως διαδικασία δια βίου μάθησης (2/3)

Στοχευμένη εκπαίδευση

- έμφαση στη συμπεριφορά που είναι επικίνδυνη
- επικέντρωση στην ομάδα-στόχο που την εκδηλώνει, και στις νοητικές και φυσικές ικανότητες που επιτρέπουν την αλλαγή της συμπεριφοράς (νοητική ανάπτυξη, λειτουργικοί περιορισμοί λόγω ηλικίας, συνήθειες)
- λαμβάνεται υπόψη το υπόβαθρο της ομάδας: έκθεση στον κίνδυνο, γνώσεις, κίνητρα και οι αντικειμενικές δυνατότητες σε σχέση με την επιθυμητή συμπεριφορά

Εκπαίδευση για παιδιά και εφήβους

- Η εκπαίδευση οδικής ασφάλειας γίνεται με **μαθήματα εντός της τάξης** και με **πρακτική εξάσκηση** σε προστατευμένες περιοχές και στο πραγματικό κυκλοφοριακό περιβάλλον.
- Αξιοποίηση της εκπαιδευτικής δυναμικής των συζητήσεων, της ομαδικής εργασίας, και των δημιουργικών αναζητήσεων όπως το θέατρο στην εκπαίδευση.
- Για την αποτελεσματική εκπαίδευση οδικής ασφάλειας απαιτείται η **ανάπτυξη δράσεων και πρωτοβουλιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο**, ενώ ρόλο έχουν και **ιδιωτικοί φορείς**, παραχωρησιούχοι αυτοκινητοδρόμων, ενώσεις εθελοντών και αυτοκινητιστών, ασφαλιστικές εταιρείες κ.λπ..

Προϋποθέσεις για την επιτυχία της εκπαίδευσης για παιδιά και εφήβους ^(1/2)

- Οι δράσεις εκπαίδευσης οδικής ασφάλειας πρέπει να έχουν τον **χαρακτήρα προγραμμάτων** και όχι μεμονωμένων παρεμβάσεων.
- Η εκπαίδευση οδικής ασφάλειας πρέπει να εντάσσεται στο σχολικό πρόγραμμα κατ' ελάχιστο **είκοσι ώρες τον χρόνο** στα Νηπιαγωγεία, στα Δημοτικά και στα Γυμνάσια.
- Είναι αναγκαία η **αξιολόγηση, σε τακτά χρονικά διαστήματα, της ποιότητας των προγραμμάτων εκπαίδευσης οδικής ασφάλειας.**
- Ο συνδυασμός της εκπαίδευσης με την επιτήρηση των κανόνων οδικής κυκλοφορίας και την εφαρμογή παρεμβάσεων βελτίωσης της υποδομής συμβάλλει στην **ευρύτερη αποδοχή της εκπαίδευσης από την κοινωνία.**

Προϋποθέσεις για την επιτυχία της εκπαίδευσης για παιδιά και εφήβους ^(2/2)

- Στον σχεδιασμό των προγραμμάτων εκπαίδευσης βασικό ρόλο έχουν οι **εκπαιδευτικοί** ενώ είναι αναγκαία η συμμετοχή **ειδικών επιστημόνων ψυχολόγων**.
- Η **ενθάρρυνση της ανάπτυξης, στα παιδιά και στους εφήβους, μιας θετικής εικόνας για τον εαυτό τους** από το περιβάλλον στο σπίτι και στο σχολείο, έχει θεμελιώδη σημασία.
- Οι **γονείς** έχουν τον ρόλο προτύπων και είναι **οι πρώτοι εκπαιδευτές**. Θα πρέπει **να ευαισθητοποιηθούν** για τον ρόλο τους και να ενισχυθεί η προσφορά τους.

Θέματα εκπαίδευσης εφήβων

- Οι έφηβοι επηρεάζονται έντονα από τα συναισθήματά τους, είναι αυθόρμητοι, θεωρούν ότι δεν είναι ευάλωτοι, δεν έχουν εμπειρία (αυτοματισμούς) και η συμπεριφορά και οι στάσεις τους **επηρεάζονται από τους συνομηλίκους τους.**
- Η **αυτοαξιολόγηση** και η κατάλληλη **επισημανση των προσωπικών ορίων** και των περιορισμών που τίθενται από τους κανόνες οδικής κυκλοφορίας είναι κρίσιμα στοιχεία της εκπαίδευσης.
- Στην εκπαίδευσή τους θα πρέπει να δίνεται έμφαση στην **αποφυγή του κινδύνου** και όχι στην εξάσκηση για αντιμετώπιση επικίνδυνων καταστάσεων.

Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

Η συμπεριφορά σε ατομικό επίπεδο **επηρεάζεται** από τις **υποκειμενικές αντιλήψεις** για τις επικρατούσες στάσεις και τη συνήθη συμπεριφορά.

Οι εξειδικευμένες εκστρατείες ενημέρωσης αποσκοπούν:

- στην ενίσχυση της επίγνωσης για την **αξία της ασφαλούς συμπεριφοράς**,
- και στην **αλλαγή των στάσεων** και των **λαθεμένων αντιλήψεων** σχετικά με την κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά και την επικρατούσα συμπεριφορά.

Για τον σωστό σχεδιασμό των εκστρατειών είναι αναγκαίο να προηγηθούν **σχετικές έρευνες** και να **διαμορφωθούν τα κατάλληλα μηνύματα**.

Προϋποθέσεις επιτυχίας δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

- η ομάδα-στόχος και ο τελικός σκοπός είναι σαφώς προσδιορισμένα
- τα μηνύματα και ο τρόπος μετάδοσής τους είναι κατάλληλα και για τον σκοπό και την ομάδα-στόχο
- τα μεταδιδόμενα μηνύματα να προσελκύουν το ενδιαφέρον της ομάδας
- παρέχουν νέες - μη γνωστές πληροφορίες και αναφέρονται στην επιθυμητή συμπεριφορά
- μέρος ευρύτερου προγράμματος δράσεων με στόχο τον περιορισμό της συγκεκριμένης συμπεριφοράς
- έχουν διάρκεια και επαρκή χρηματοδότηση για έρευνα, σχεδιασμό και πιλοτική εφαρμογή και συνδυάζονται με αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους

Ενίσχυση της εκπαίδευσης υποψηφίων οδηγών

Θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση στοχευμένες:

- στην **αναγνώριση εμφανών και μη εμφανών κινδύνων** στο οδικό και κυκλοφοριακό περιβάλλον,
- στη **ρεαλιστική εκτίμηση των ικανοτήτων (αυτογνωσία) του** αρχάριου οδηγού,
- στην αποφυγή ανάπτυξης **υπερβολικής αυτοπεποίθησης**
- στην αποφυγή **καταστάσεων που ενέχουν κινδύνους**

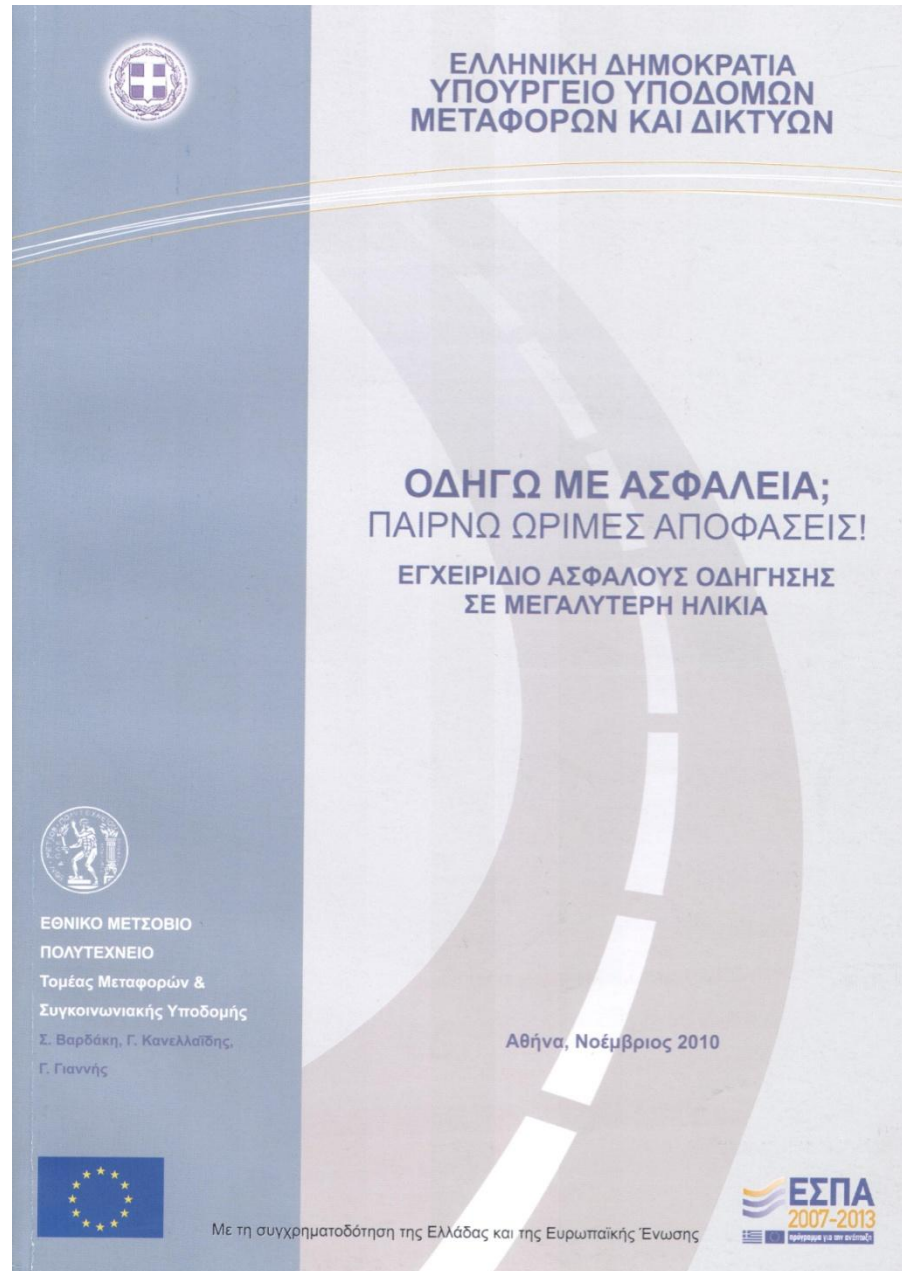
Το θεωρητικό μέρος θα πρέπει να αποτελέσει υπόβαθρο γνώσης και παρότρυνσης **για ασφαλή οδήγηση και συγχωρητική οδηγική συμπεριφορά**, ιδιαίτερα σε σχέση με τους ευάλωτους χρήστες.

Εκπαίδευση και ηλικιωμένοι οδηγοί

- Η σημασία της εκπαίδευσης των οδηγών μεγαλύτερης ηλικίας έγκειται κυρίως στο ότι διευκολύνει τη **λήψη ασφαλών αποφάσεων**.
- Η εκπαίδευση μπορεί να τους βοηθήσει **να κατανοήσουν τους περιορισμούς τους και την ανάγκη προσαρμογής** της συμπεριφοράς τους, να τους κινητοποιήσει να αποφεύγουν επικίνδυνες καταστάσεις και να τους **καθοδηγήσει** ώστε να πάρουν κατάλληλες αποφάσεις.
- Η **ευαισθητοποίηση** των οδηγών πρέπει να γίνεται έγκαιρα ώστε να είναι **προετοιμασμένοι** για τις αλλαγές που επέρχονται με την ηλικία και επηρεάζουν την οδήγησή τους.
- Οι ηλικιωμένοι οδηγοί **μπορεί να βοηθηθούν ιδιαίτερα μέσω της αυτοαξιολόγησης**.

• <http://www.yme.gr/>

Η Εκπαίδευση Οδικής Ασφάλειας στο Στρατηγικό Σχέδιο για τη βελτίωση της Οδικής Ασφάλειας στην Ελλάδα, 2011 – 2020

Σοφία Βαρδάκη

Δρ. Αγρονόμος και Τοπογράφος Μηχανικός ΕΜΠ, Συγκοινωνιολόγος

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
Τομέας Μεταφορών & Συγκοινωνιακής Υποδομής